

Předškolní období

PAVLA KREMSEROVÁ

Předškolní období

- ▶ Od 3 do 6 let
- ▶ zlepšení jemné a hrubé motoriky
- ▶ 3 roky – váží okolo 15 kg , měří asi 95 cm
- ▶ 6 let – váží okolo 21 kg, měří asi 118 cm
- ▶ potřeba něhy a mazlení pokud není může dojít k emoční deprivaci
- ▶ sociální interakce s vrstevníky
- ▶ nové prostředí mateřské školy bez rodičů
- ▶ rozdílné vývoje chlapců a dívek po stránce myšlení, fyzicky jsou na tom podobně
- ▶ rádi opakují to, co jim zakazujeme
- ▶ nemá pevné hranice mezi fantazií a skutečností (nelze říct, že lže)

Předškolní období – vývoj jemné motoriky

- ▶ souvisí s grafomotorikou
- ▶ má výraznou potřebu seberealizace – maluje, staví, vytváří (mělo by být za to pozitivně hodnoceno)
- ▶ učí se zatloukat hřebíky, čistí si zuby, stříhá nůžkami, pomáhají s domácími pracemi, uklidí si hračky
- ▶ ke konci období si někteří zaváží tkaničky
- ▶ v tomto období se vyhraňuje převaha jedné ruky – nikdy nepřecvičujeme

Předškolní období – vývoj hrubé motoriky

- ▶ 3 roky – chůze i běh zvládnuty po způsobu dospělých, umí jezdit na tříkolce, koloběžce a kole s přídavnými kolečky, cvičí rovnováhu
- ▶ 4-5 let – běhají ladně, hází horním obloukem, dítě umí skákat snožmo, leze po žebříku a prolézačkách, seskočí z nízké lavičky, stojí na jedné noze, umí házet a chytat míč
- ▶ 6 let – dítě je již soběstačné, dokáže se obléct i svléct, obouvá si boty, má základní hygienické návyky, je schopno se samo vykoupat
- ▶ děti jsou obecně hodně divoké obzvlášť chlapci, ale je to normální vývoj – rozvoj orientačního reflexu

Předškolní období – vývoj řeči

- ▶ okolo 3 let má prořezané všechny mléčné zuby
- ▶ mizí dětská patlavost – pokud přetrvává při vstupu do školy je vhodná návštěva logopeda
- ▶ 3 roky – používá podřadné souvětí s vedlejšími větami, začíná se zajímat o mluvenou řeč, poslouchá pohádky, učí se básničky, říkanky
- ▶ po 3 roce jde o věk „proč?“ (nevysmíváme se otázkám, odpovédím, ničemu – dítě je velmi citlivé v tomto období)
- ▶ co slyší to opakuje, jak se doma mluví, tak mluví i dítě
- ▶ užívání řeči k regulaci svého chování – nejdříve nahlas v 5 letech funguje vnitřní hlas
- ▶ rozvoj hudebních schopností – učí se zpívat písničky
- ▶ 5 let – tvoří jednoduché definice známých věcí
- ▶ na konci období se prořezávají první stáله zuby

Předškolní období – vývoj myšlení

- ▶ 4 roky – předpojmové (symbolické) myšlení je nahrazeno názorovým (intuitivním) myšlením
- ▶ usuzování je stále vázáno na vnímané nebo představované úsudky stále vázány na názor (jednoduchý x rozčleněný názor)
- ▶ přetrvává centrace myšlení (zdůraznění pouze jednoho aspektu), centrace k různým vlastnostem, není schopné vzít do úvahy více parametrů – Piagetovy s korálky, plastelínou
- ▶ pokud má dítě strach z bytostí, netraumatizujeme jej, nezvyšujeme úzkost

Předškolní období – vývoj myšlení

- ▶ typické znaky uvažování:
 - ▶ centrace – redukce informací, ulpívání na jednom centrálním znaku, neschopnost uvažovat komplexněji a vzít do úvahy více aspektů situace
 - ▶ kognitivní egocentrismus – subjektivní názor považuje za obecně platný (zakrývá oči, když nechce, aby byl viděn)
 - ▶ fenomenismus – důraz na zjevnou podobu světa, svět je takový jako se jeví (velryba je ryba)
 - ▶ prezentismus – důraz na přítomnost, představuje jistotu, je to teď a tady, dítě to tak vidí
 - ▶ prelogické uvažování – primitivní uvažování

Předškolní období – vývoj myšlení

- ▶ způsob zpracování informací:
 - ▶ egocentrismus - ulpívá na vlastním názoru, nevnímá pohledy ostatních, vše chce dělat sám
 - ▶ antropomorfické myšlení – polidšťování neživých předmětů
 - ▶ magické myšlení - umožňuje měnit fakta v závislosti na vlastním přání
 - ▶ artificialistické myšlení - předškolní děti chápou téměř vše jako stvořené nebo vytvořené pro ně, a to zpočátku lidmi (např. rodiči) a později Bohem či jinou nadpřirozenou skutečností
- ▶ matematické schopnosti - zná číslovky, ale nechápe podstatu číselného pojmu
- ▶ paměť – 3 leté si pamatuje dva objekty, 4 leté si pamatuje tři objekty, 5 leté si pamatuje čtyři objekty

Předškolní období – socializace

▶ 3 oblasti:

1. vývoj sociální reaktivity – bohatě diferencované emoční vztahy k lidem v blízkém i vzdálenějším společenském okolí
 - ▶ selhání v této oblasti může znamenat u dětí autismus
2. vývoj sociálních kontrol a hodnotových orientací – normy, které si dítě vytváří na základě příkazů a zákazů udělovaných dospělými a které postupně přijímá za své
 - ▶ selhání v této oblasti mají anetičtí psychopati
3. osvojování sociálních rolí – chápání takových vzorců chování a postojů, které jsou od jedince očekávány ostatními členy společnosti, a to vzhledem k jeho věku, pohlaví, společenskému postavení, atd.

▶ při vstupu do školy by mělo mít vyvinutou empatii

- ▶ okolo 4 let podle výrazu předpovídá emoci až ve škole zjišťuje, že výraz nemusí korespondovat s emoci a dokáže maskovat i vlastní pocity
- ▶ rozvoj vyšších citů, kamarádství, soucit, škodolibost, žárlivost, závist, pocity zahanbení a křivdy

Předškolní období – vývoj sociálních rolí

- ▶ sociální role se posilují i díky hře
- ▶ rozvoj altruismu pokud je kamarád v nějaké nevýhodě
- ▶ morální pravidla je „něco za něco“
- ▶ uvědomuje si vztah dospělého a dítěte

Předškolní období – vývoj sebepojetí

- ▶ dítě zná svou základní charakteristiku – děti (ne dospělí), pohlaví
- ▶ dokáže vyjádřit své fyzické rysy (jsem silný), vlastnictví (to je moje) a vlastní preference (co mají a nemají rádi)
- ▶ sebehodnocení je poměrně vysoké (to zvládnu, já to udělám), ale nestabilní, závislé na aktuální sociální situaci
- ▶ pozitivně koreluje s jistotou ve vztazích s rodiči

Předškolní období

- ▶ Podle známého francouzského psychologa René Zazza (1910-1995) by dítě v pěti letech mělo mít tyto vědomosti, návyky a dovednosti: *zná svoji adresu, zná povolání otce, odpoledne nespí, svléká se již takřka bez pomoci, myje si samo ruce (ovšem připomenutí je ještě nutné), obléká se v přítomnosti jednoho z rodičů takřka bez pomoci, uléhá na lůžko bez pomoci, ale záleží mu na tom, aby mu rodiče přišli popřát dobrou noc a pěkné sny, přestalo užívat nočník, používá WC bez pomoci, pohybuje se samo v těsném sousedství, jsou mu již svěřovány peníze, zkouší již číst, jí s velkým ubrouskem pod bradou, chodí do kina, samo si umývá obličej (s připomenutím), vhodně užívá oslovení „pane“, „paní“, krájí si měkčí maso, zajímá se o knížky (zejména obrázkové)*

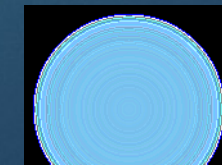
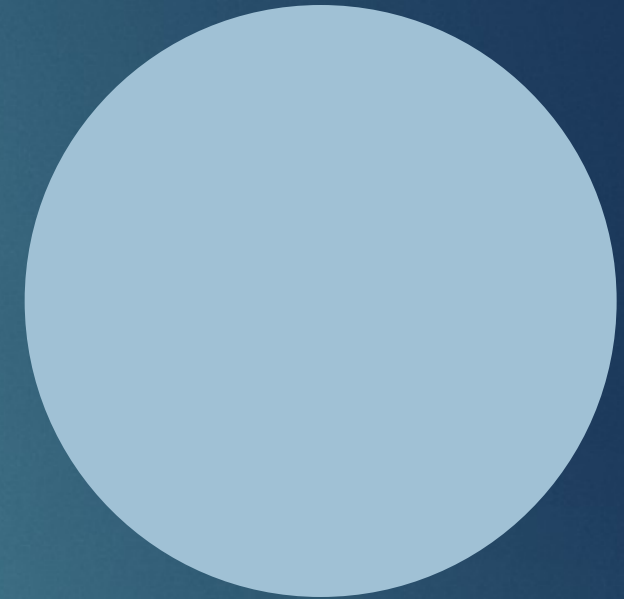
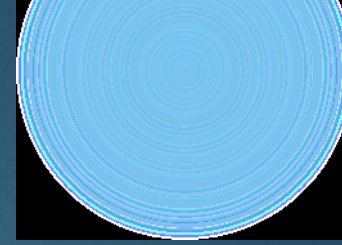
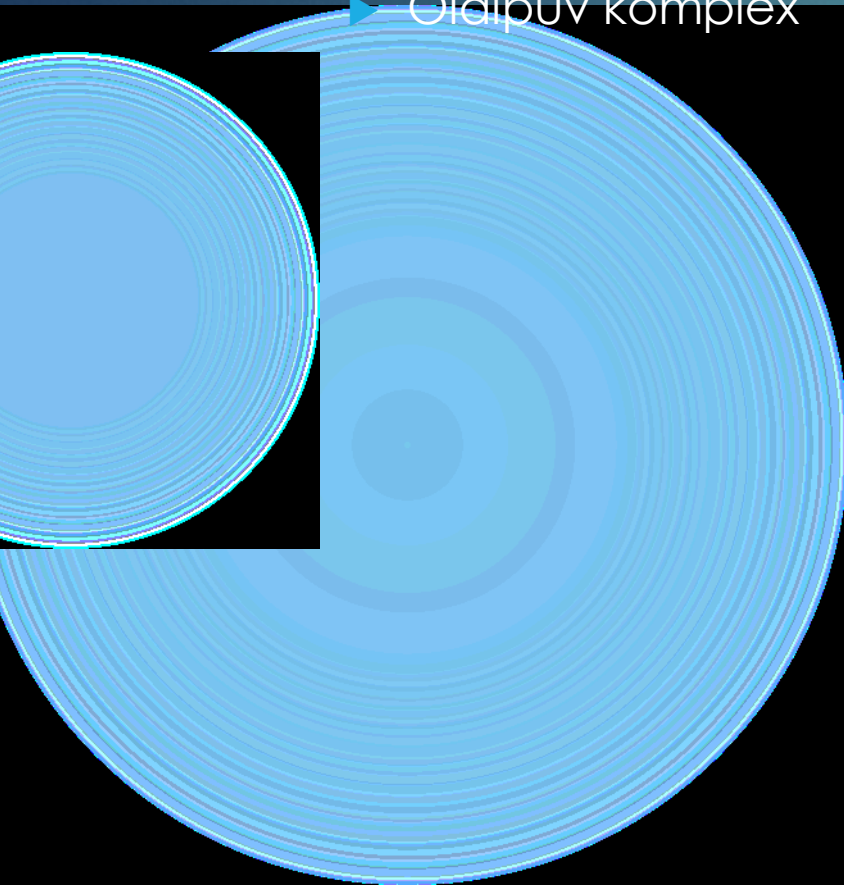
Předškolní vzdělávání

- ▶ předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů
- ▶ výhody x nevýhody
- ▶ děti do mateřských škol už ve dvou letech?

Sigmund Freud

▶ 3. Falické stádium (3-5)

▶ Oidipův komplex

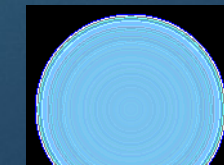
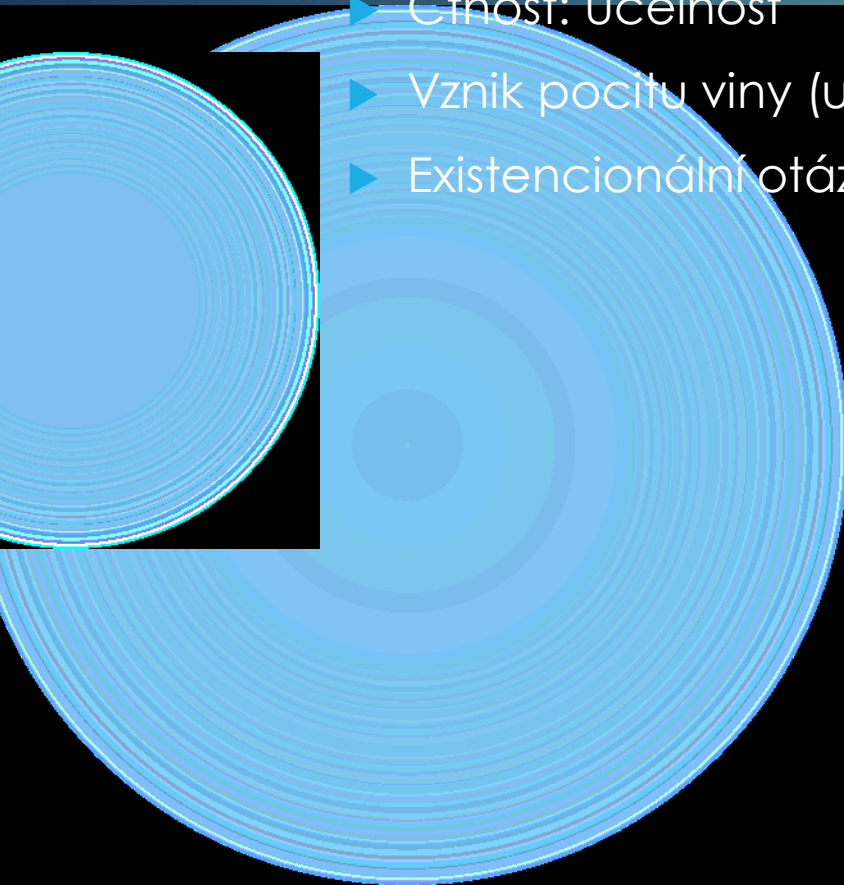
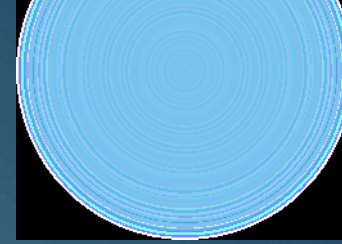
Erik Erikson

▶ 3. iniciativa x vina (3-5 let)

▶ Čtnost: účelnost

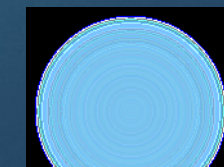
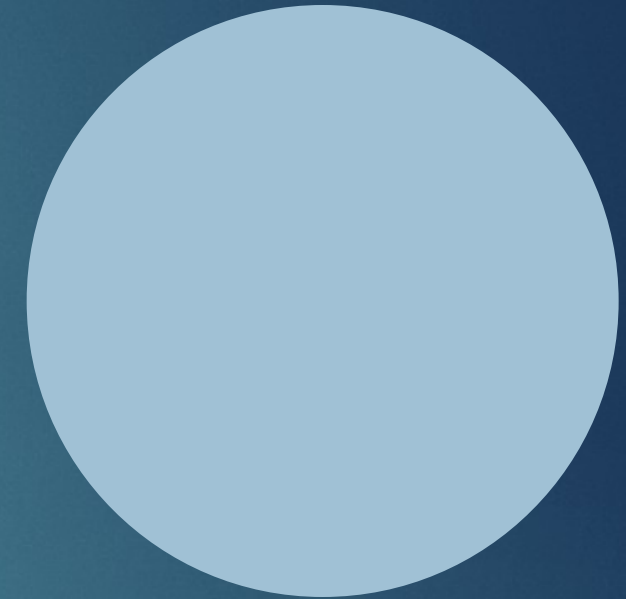
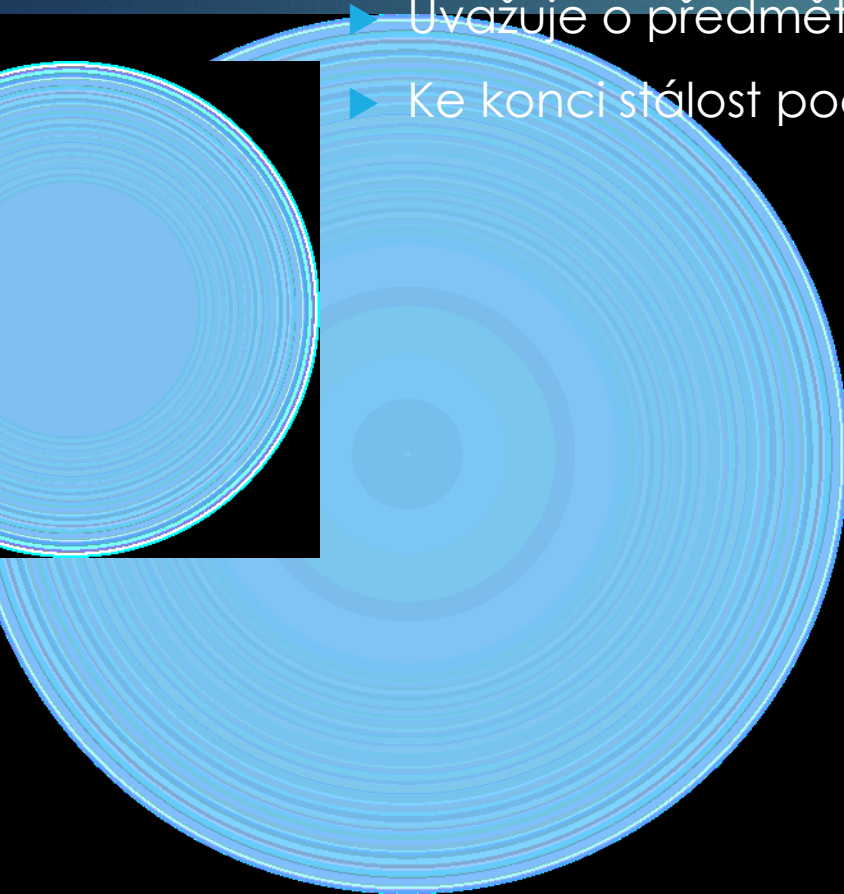
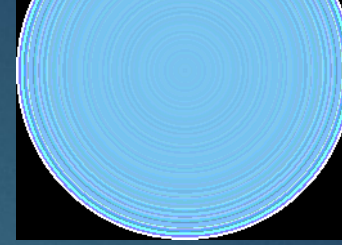
▶ Vznik pocitu viny (udělal jsem něco špatného, co se dá napravit)

▶ Existencionální otázka: Je v pořádku to, co dělám?

Jean Piaget

- ▶ 2. předoperační stádium (2-7 let)
 - ▶ Uvažuje o předmětech a používá fantazijní prvky hry
 - ▶ Ke konci stálost počtu, objemu

Lawrence Kohlberg

- ▶ 1. Úroveň prekonvenční morálky (předškolní věk)
 - ▶ 1. stádium – orientace na poslušnost a vyhnoutí se trestu
 - ▶ 2. stádium – orientace na odměnu, dodržení pravidel pouze v os. zájmu

Zdroje

- ▶ <http://rudolfkohoutek.blog.cz/>
- ▶ Říčan, P. (2014). Cesta životem (Vyd. 3.). Praha: Portál.
- ▶ Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). Vývojová psychologie (2., aktualizované vydání). Praha: Grada.
- ▶ Thorová, K. (2015). Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt. Praha: Portál.
- ▶ Piaget, J., & Inhelder, B. (2014). Psychologie dítěte. Praha: Portál.
- ▶ Erikson, E. H. (2002). Dětství a společnost. Praha: Argo.
- ▶ Erikson, E. H. (2015). Životní cyklus rozšířený a dokončený: devět věků člověka. Praha: Portál.
- ▶ Fontana, D. (2014). Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele (Vyd. 4.). Praha: Portál.